



Proyecto de Ley N° 1781/2017-CR



27 punchawpi armuray killa ukupi indigena runakunapa siminkupa punchawnin paqarichinapaq kamachikuq qillqa unanchaynin.

Congresista TANIA EDITH PARIONA TARQUI, derechunmanhina kay kamachikuy qillqata paqarichinqa 107 Perú suyunchikpa kamachikuyninmanhina, hinamanpas 74, 75 huchuy kamachikuy Reglamento del Congreso de la República nisqanmanhinapas, congresoman churamun kayta:

KAMACHIKUQ QILLQA

27 PUNCHAW ARMURAY KILLAPI INDÍGENA RUNAKUNAPA SIMIN YUYARISQA KANANPAQ KAMACHIKUQ QILLQA

1 Ñawpaq kamachikuy

Perú suyupi 27 punchaw aymuraq killata sapa wata indigena runakunapan simin yuyarisqa aswanqa chaninchasqa kanampa.

HUNTAPANAPAQ KAMACHIKUYKUNA

Ñawpaq kaq: kamachiq qullanakuna.

Perú suyupi hatun kamachikuq wasi Ministerio de Educación nisqa, hinallataq wakin wasi kamachikuqkunapas 27 punchaw aymuray killapi indigena runakunapa siminta yuyarispa raymi rurayta kallpanchanankupaq kamachisqam kanku. Chaymantapas kay Ministerio de Educación nisqaqa yachay wasikunapi calendario civico ñisqapa ukumpi, rikurinan sumaqa kawsaku, rimakuy, chaninchasqa kananpaq, churachinqa.

Iskay kaq: Fondo Nacional tukuy indigena runapa siminkuna kallpanchaq.

Perú mama suyupi Fondo Nacional tukuy indigena runapa siminkuna kallpanchaq rikurinan, Ministerio de cultura nisqanchik ukupi. Chaypitaq qullqi kachiqpas, purichiqpas, qawariqpas kanantaq. Paykunataq kay mama suyunchikmanta hawa mama suyukunamantapas yanapakuyninkunata maskarispas huñusqan chaskinq. Chay qullqikunawantaqmi aswanta, maytu qillqa rurayta, cinetapas, sihikuna rurayta, sumaqa kawsakuykunatapas Perú suyupi indigena runapa siminkunapi kallpanchachinqa.

ORACIO PACORI

TANIA EDITH PARIONA TARQUI
Congresista de la República

RICARDO ANCE

ALBERTO QUINTANILLA CHACON
Congresista de la República

MARIO JOSÉ CANZIO ALVAREZ
Congresista de la República

MARIA GUTIERREZ

INDIRA ISABEL HUILCA FLORES
Congresista de la República



IMARAYKU RURAKUSQAN

Kay musuq kamachikuy paqarichisqa qillqaqa, Perú suyupi indígena rurakunapa kamachiyninkunatam huntapaykuchkan.

Perú mama suyunchikpi umalliq kamachiqkunaqa tukuy niraq ayllukunatapas, kawsaykunatapas, simikunatapas riqsichikunmi qawarinmi derechunmi nispam qawaripa kamachikun. Chaytaqmi kay 48 patmapa kamachikuyninpi castilla simipas, qichwa, aymara, huk simikunapas maypicha rimanku chaykunapi chiqap riqsisqa kachkan.

2011 watapi 29735 ley nisqa kamachikuypin, rimachkan indígena runakunapa simin Perú suyupi waqaychasqa chaninchasqa, riqsisqa kanampa, aswanqa kusam kay indígena simikuna nispa llanllarichispa chaninchaspataq puririchinanpaq. hinallataq kay Registro Nacional de Lenguas Originarias nisqan ukupis qillqasqa kachkan Patrimonio Cultural Inmaterial de la Nación nispa riqsisqa.

Kay indígena runapa siminkunaqa kamachikuymán hinaqa castilla simi manaraq chayamuchkaptin suyunchikpiqa kasqaña, ichaqa kunankamapas hinallaraqmi, runakunapas rimachkan. Aswanqa kay simikunaqa llaqta runapa imayna kawsakuynintapas riqsichikuynintapas, tiqsimuyu qawayninchiktapas hukniraqtam riqsichin.

Perú suyunchikpiqa qillqa maytupa nisqanmanhinam 47 indígena simikuna kan, chaytaqqa Perú suyupi yachay wasikuna kamachikuq hatun wasimanta 2013 watapi chanishaspa riqsichimusqa.

Aswanqa Perú mama suyunchikpiqa indígena simi rimasqanchikraykum ancha awqanakuy, chiqninakuy kachkanraq. Qinallataq indígena llaqtakunapi tiyaq runakunam sinchita sasachakuypi tarikunku kay simikuna rimasqankurayku.

Nisqamanhinaqa, indígena runakunapa siminkunata mama suyunchikpi derichunchiman hina waqaychanqa, riqsichikuyninchikta, yachayninchikta, chaninchaspa anchata kallpanchana; hinaqa sapa watantin chay punchaw raymichakunanpas, willarikunanpas, llamkarikunanpas indígena siminchikkuna chaninchakunanrayku.

Chayta qawarispataq kay aymuray killapi 27 punchawpi 1975 watapi Perú suyupi indígena runakuna siminkuta raymichanku. Chaytaqa llaqta kamachikuq runakuna paqarichirqa



qichwa simi Perú mama suyunchikpi chaninchasqa kanampaq; chayraykum sapa aymuray killa 27 punchawpi watan watan indígena runakunapa rimaynin punchaw kanqa.

Chay nisqamanhinam kay kamachikuy qillqapiqa nischkantaq imayna qullqi kaqpas kastillasimiwan kaqla kanan. Chaynapim nintaq, maytu qillqa paqarichiypas, cine ruraypas, llapam artikuna ruraypas, wakin niraqkunapas indígena runakunapa siminpi qillqakunan chay **Fondo Nacional tukuy indígena runapa siminkuna Perú suyupi kallpanchaqpa** kallpanchasqa rurakunqa.

HUK KAMACHIKUYKUNAWAN IMAYNAM TUKUYNIN KANQA

Kay musuq kamachikuy Perú suyunchikpa 29735mama kamachikuyninmahinam, qillqasqa kachka, chaypitaqa nichka imaya Perú suyupi indígena rimaykunata chanichanqa riqsichikunampaq aswanqa kallpanchaspa puririchinanpa.

Hinallataq kay kamachikuyqa convenio 169 OIT nisqapi 4.1 hinallataq 28.3 huchuy kamachikuyninwanpas sumaq tupasqa kachkan, chaypitaqsi nichkan Perú mama suyupi kamachikuqkuna indígena runakunapa kawsayninkunatapas siminkunatapas, yachaynintapas sumaqta waqaychanampaq.

KAMACHIKUYPAQ UMACHAKUSQANMANTA

Chunka hukniyuq Acuerdo Nacional umachakuyninpi (a) hinallataq (f) huchuy kamachikuykunapi mana usuchinakuspa aswanqa chaninchanan llapam kaqla puririnampaq. Aswanqa llaqtakunapi ayllukunapa kawsakuyninta qawarispas, waqaychaspa ñawpaqman puririchinqa allin kawsanampaq.

Chaymantapas Perú mama suyupa unachakuyninpi chunka iskayniyuqpi, aswanqa (n) huchuy kamachikuninpi qasi yachay wasikunapi iskay simipi sumaqta yachanapaq rimachkan, nichkantaqmi imayna kawsakuykunatapas, pukllaykunatapas chaninchaspa kallpanchanampaq puririchinampaq rimachkantaqsi.

Perú mama suyupa unachakusqam kamachikuypa kasqanmanhinam kay musuq kamachikuyqa qillqasqa kachkan, indígena simi usuchinakuy amachananpaq tukuy sumaq kawsaykunatapas suyunchikpi rimaykunatapas kallpanchanqa.



CHANIN KASQAN QAWARIY

Kay musuq kamachikuypa paqariyninga manam Erario Nacionalta wakchayachinqachu aswanmi Perú suyupi indígena runakunapa siminkunata kallpanchanqa. Chaywantapas yachaynichikta, imayna kawsakuynichiktapas riqsinarikusun